

URVAL

Konstnärliga perspektiv på museisamlingarna
med Lena Cronqvist, Ulf Edberg, Margareta Klingberg, Ulf Trotzig
och Estetiska programmet, åk 2, Västermalmsgymnasiet, Sundsvall.
12/5-30/9 2007
Länsmuseet Västernorrland

Egentligen var det en gammal dröm, som museichefen Bengt Edgren gått och burit på länge, att få de historiska tingen i museets magasin levandegjorda och upplysta av en konstnärlig blick, berättar utställningens producent Anso Grahn.

En av de fyra konstnärerna, som fritt fått välja föremål ur museets samlingar, är Margareta Klingberg. Även hon har länge längtat efter att få gå och plocka i museets gömmor och koppla ihop dåtid med nutid, se de historiska rötterna i dagens händelser. Margareta Klingbergs urval utgår från en gammal sägen från Myckelgensjön. Hur samerna där av de bofasta utsattes för djupa orättvisor och mycket våld. Det berättas om ett massmord på samer. De sägs att de krossades ihjäl under en stor, tung bordsskiva. Margareta Klingberg anger noggrant sina källor. Det är folklivsforskarna Ella Odstedts och Levi Johanssons uppteckningar som ligger till grund liksom en intervju med myckelgensjöbon Einar Genberg 1897, som språkforskaren Karl-Hampus Dahlstedt återger i sin dialektala form, uppförstorad på väggen.

Samiska näbbstövlar med skohalm och nationalromantiska målningar av Johan Tirén och Carl Johansson ger tillsammans med den blodbestänkta bordsskivan en stark närvarokänsla av ond bråd död och något fördomsfullt och sjukt som hastigt kan blossa upp var- och närsomhelst, i den bästa av världar, även i vår.

De båda vännerna och konstnärerna Lena Cronqvist och Ulf Trotzig valde att tillsammans botanisera i museets samlingar och lyfta fram den medeltida, norrländska kyrkokonsten. Deras rum i utställningen har fyllts med nötta altarskåp, madonnor med eller utan Jesusbarn och meterhöga, skickligt snidade s.k. pyramider med skulpterade brinnande lågor längst upp. Det ger en högstämd känsla. Allt emellanåt avbryts den dock av det larm som utlöses då någon råkar luta sig för långt in mot föremålen och överträder det varningsband som klistrats på golvet en halvmeter ifrån.

En speciell hälsning från Ulf Trotzig är den gyllene fågel Fenix som sträcker sig längst upp mot taket. Den är från Ytterhogdals kyrka i Härjedalen och påminner om konstnärens egna fågelstreck från målningarna som visades på museets utställning med honom för några år sedan.

Allra roligast och det mest fantasieggande rummet i samlingsutställningen är ändå textilkonstnären Ulf Edbergs med alla intressanta fynd han gjort i museets gömmor. Där blandas vilt och mycket vackert naturaliesamlingarnas fläckiga fågelägg, kottar, frukter, mumifierade huvud och händer med djärvt kurvad ortopedsko från Härnösands s.k. vanföre, väl använd snuttetygdocka med fingrar och snopp, eleganta prydnadssaker, kläder i sköra tyger och ting väl nötta av tidens tand.

Det är med en känsla av upprymdhet man går runt och njuter av alla dessa oväntade kopplingar Ulf Edberg gjort i sina omsorgsfullt möblerade glasmontrar. Ta t ex den med trasorna från huset i Edsbacka. De har säkert legat där som tätning i timmerväggarna i flera hundra år och nu är de plötsligt eleganta tygrosor som effektivt förhöjer en jugendbyst i alabaster med vackert kvinnoansikte iklätt antydan till varggrin. Det ger en kick åt tiden där stilbrottet ger extra djup och uttryck!

Till det fjärde rummet i utställningen bjöd Anso Grahn in elever från länets gymnasieskolor med estetiska program. Västermalmskolan i Sundsvall var den enda skolan som svarade.

Ett fyrtiotal elever därifrån har under vintern satt samman åtta olika installationer, till en del med hjälp av museets magasin och arkiv.

Deras uppdrag var att försöka beskriva dagens ungdomars liv och identitet i samhället och att fundera över vilka spår deras livsstil kommer att lämna åt eftervärlden. Det blir förstås mycket fokus på ungas utseendefixering och höga konsumtion av mode och teknikprylar. Men liksom Margareta Ragnarsdotter sa i sitt invigningstal, blir man som utställningsbesökare både upprörd och rädd över allt skräp och hotfullt som möter de unga. Tre tjejkompisar satte sig vid datorerna för att undersöka sextiterna och möttes genast av kåta medelålders män som omgående ville ha nakenbilder och helst sex av dem.

Lite rörande är alla de intervjuer av 70 plussare som minns annonserna från 40-50-talen: "hade man inte råd med schampo att tvätta håret med så fick det bli såpa" och "brännvin drack pojkarna bara för att vara roliga".

För ovanlighetens skull är denna elevutställning mycket snyggt hängd och presenterad. Den ger dessutom både tankeställare och faktiskt även hopp om unga människors kapacitet att förhålla sig till framtiden.

Det är ett spännande spår Läns museet Västernorrland slagit in på och det är bara att hoppas på fler sådana här möten mellan konstnärer och museets alla kända och okända samlingar!

Karin Westerlund